

Uw brief van :
Uw kenmerk :
Afdeling : MO/VOLW/O&R
Zaaknummer : 16570891

Ref. : Mevr. M. Barendse
Tel. : 06-21333653
E-mail : m.barendse@s-hertogenbosch.nl
Bijlage(n):
1. Infographic
2. Artikelen respijtzorg

Datum : 24 juni 2024
Onderwerp : Zorg voor onze mantelzorgers

Geachte raadsleden,

Mantelzorg is van alle tijden, van elke leeftijd, van elke culturele achtergrond. Elke inwoner in onze gemeente komt vast in zijn leven een of meerdere keren in aanraking met (intensieve) zorg voor een ouder, partner, kind, vriend of iemand anders uit het sociale netwerk. Of een inwoner heeft zelf ondersteuning van een mantelzorger nodig.

De zorg voor een ander raakt ons allemaal. Het mantelzorgen, zorgen voor een ander, kan zeer intensief zijn en kan soms jaren duren: de zorg voor een iemand in je omgeving die langdurig ziek is, een beperking heeft of hulpbehoevend is. In combinatie met de zorg voor kinderen, werk en inzet voor de samenleving dit een behoorlijke belasting geven.

De mantelzorger bestaat niet: mantelzorg wordt verleend in uiteenlopende omstandigheden en gezinssituaties en door jongen oud, werkenden en niet-werkenden, autochtoon en allochtoon. Zowel de benadering van mantelzorgers, als de ondersteuning moet daarom maatwerk zijn, afgestemd op de doelgroep. Op basis van praktijkervaringen is wel een aantal risicogroepen te onderscheiden: bijvoorbeeld 75-plussers die volcontinu voor hun partner zorgen, werkende mantelzorgers met een zieke partner of jonge mantelzorgers.

Waarom deze collegebrief?

Het goed ondersteunen van mantelzorgers is een onderwerp dat cruciaal is voor het bestendigen van het langer prettig thuis wonen, ook als de zorgvraag toeneemt. Deze urgentie wordt gevoeld, ook door de Rijksoverheid. Staatssecretaris van Ooijen heeft in [een Kamerbrief van september 2022 aandacht gevraagd voor de ontwikkelingen met betrekking tot mantelzorg, ook in relatie tot de informele zorg](#). Het Rijk heeft zichzelf de volgende doelen gesteld: het versterken van de positie van de mantelzorg

en informele zorg in de samenleving, de verbinding en samenwerking met (het netwerk van) de mantelzorgvergroten en zorgen voor goede individuele ondersteuning, gevarieerd en op maat. Ook door het nieuwe kabinet wordt de urgentie gevoeld. In het hoofdlijnenakkoord is opgenomen dat ze de positie van o.a. de mantelzorgvergroten willen versterken.

Daarnaast willen wij u informeren over de pilot logeren die gestart is in januari van dit jaar en over de positieve uitkomsten hiervan.

In deze brief geven wij u inzicht in de cijfers, en vinden wij het belangrijk om u goed en volledig te informeren over de inzet die wij nu doen voor onze mantelzorgers. In deze brief zijn ook de resultaten en adviezen van het Bosch Burgerberaad meegenomen.

“Om overbelasting van mantelzorgers tegen te gaan, zetten we meer in op respijtzorg. En we versterken de samenwerking met Vanzelfsprekend JMZ (Jonge Mantelzorgvergroten) om de bewustwording over de grote groep jonge mantelzorgers te vergroten, onder andere bij scholen en zorgwerkers”

Waar hebben we het over?

Mantelzorg en respijtzorg zijn vooral beleidstermen. Er zijn verschillende definities van mantelzorg. Als gemeente hanteren we de definitie van het CBS, welke is afgestemd met de GGD en het RIVM: *“Iemand is mantelzorgvergroten als de zorg minimaal 3 maanden duurt of zorg biedt voor minimaal 8 per week”*. De zorg is meer dan de gebruikelijke zorg binnen een relatie of gezin.

Respijtzorg is *“het tijdelijk overdragen van de zorg, zodat mantelzorgers ook tijd hebben voor bijvoorbeeld werk, studie, gezin, familie, vrienden en ontspanning. Door respijtzorg kunnen mantelzorgers hun eigen leven beter in balans houden en de zorg voor hun naaste langer volhouden”*. Respijtzorg is een vorm van mantelzorgondersteuning.

Mantelzorgers herkennen zichzelf niet altijd in deze terminologie en voelen zich er dan ook niet altijd door aangesproken. Dat is ingewikkeld omdat zij hier mogelijk relevante informatie en beschikbare ondersteuning missen. Daarbij komt ook dat mantelzorgers het vaak lastig vinden om hulp te vragen. Dit nemen we mee in de manier waarop we informatie verstrekken aan mantelzorgers.

Maatschappelijke ontwikkelingen

De dubbele vergrijzing, minder beschikbare verpleeghuisplekken en de personele tekorten binnen de zorg hebben ook hun weerslag op de gevraagde inzet van mantelzorgers. Zowel door het huidige beeld als de prognoses voor de toekomst (zie ook hieronder bij urgentie). Het vraagt nu en in de toekomst veel van mantelzorgers. De onderstaande cijfers laten een selectie zien van de relevante gegevens van 2020 naar 2040. Deze ontwikkeling vraagt nog meer van onze mantelzorgers, maar in zijn algemeenheid ook van al onze inwoners. We zullen noodgedwongen, maar ook omdat we deze ‘vanzelfsprekendheid’ meer voelen, omkijken naar elkaar en elkaar ondersteunen. Niet alleen in de ‘1 op 1’ ondersteuning, maar ook door de beschikbaarheid van collectieve voorzieningen in buurten en wijken, die gelegenheid geeft tot ontmoeting en contact. Wat op zich weer een voorwaarde is voor omkijken naar elkaar.

Ontwikkeling	Indicator Nederland	2020	2040
Demografie	Aantal ouderen 65+	3,1 miljoen	4,8 miljoen
	Aantal ouderen 80+	0,7 miljoen	2,0 miljoen
Chronische ziekten	Aantal mensen met minimaal 1 chronische ziekte	10,0 miljoen	11,4 miljoen
Overgewicht	Aantal mensen met overgewicht	8,7 miljoen	11,0 miljoen
Arbeidsmarkt	Aantal mensen werkzaam in de zorg	1 op 6	1 op 4
Zorgkosten	Percentage nationaal inkomen nodig voor zorg	13%	20%

Landelijke en Bossche cijfers mantelzorg.

Zoals al boven aangegeven is, door het toekomstbeeld van dubbele vergrijzing, minder verpleeghuisplekken en personele tekorten in de zorg, de aandacht en inzet voor de ondersteuning van mantelzorgers hard nodig. De bovengenoemde 'zorg' cijfers hebben direct consequentie voor het mantelzorgen. Ook vanuit mantelzorg op zich is de urgentie duidelijk. Voor de landelijke en Bossche cijfers verwijzen wij u naar de bijlage.

Uit de landelijke publicatie van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) uit 2020 *Blijvende bron van zorg* blijkt o.a. het volgende:

- 1 op de 3 Nederlanders van 16 jaar en ouder gaven in 2019 mantelzorg, dit zijn ongeveer 5 miljoen mantelzorgers.
- 830.000 mantelzorgers geven zowel langdurig (langer dan 3 maanden) als intensief (meer dan 8 uur per week) hulp.
- 9,1 % van de mantelzorgers voelt zich zwaar belast.
- 1 op de 4 werknemers combineert betaald werk met zorg.

Voor de Bossche situatie geeft de Monitor Sociaal Domein uit 2023 de volgende inzichten:

- 23% van de inwoners geeft aan dat zij wel eens mantelzorg verlenen.
- Onder vrouwen, de leeftijdscategorie 50-64 jaar en inwoners uit Vinkel en Rosmalen Zuid is dit percentage hoger.
- De meeste mantelzorgers (81%) geven al langer dan een jaar mantelzorg.
- Mantelzorg wordt voornamelijk verleend aan ouder(s) of partner.
- Een derde van de mantelzorgers geeft minimaal 8 uur per week mantelzorg.
- Het aandeel mantelzorgers dat aangeeft dat zij mantelzorg kunnen combineren met andere dagelijkse bezigheden is afgenomen van 62% naar 54%.
- 14% van de mantelzorgers vindt de zorg (zeer) belastend.
- 12% van de mantelzorgers heeft behoefte aan (extra)ondersteuning. O.a. in de vorm van respijtzorg.

Op de agenda van Rijk en gemeente

Sinds de invoering van de nieuwe Wmo in 2015 hebben gemeenten een inspanningsverplichting voor de ondersteuning en waardering van mantelzorgers. Er zijn echter vanuit de wet geen harde

minimumvoorwaarden gesteld waaraan deze ondersteuning moet voldoen. Gemeenten zijn vrij om hun eigen beleid te vormen en voorzieningen aan te bieden.

Wij waarderen de inzet van mantelzorgers die als vanzelfsprekend zorgen, maar wil ook expliciet deze waardering door middel van meerdere uitingen laten zien. En daarnaast ervoor zorgen dat er voldoende ondersteuning is voor alle mantelzorgers. Wij willen overbelasting zoveel mogelijk voorkomen en voelen daarom een ruime inspanningsverplichting om hier onze bijdrage aan te leveren.

Relevant voor onze inzet zijn ook afspraken die met de Rijksoverheid zijn gemaakt over het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). U bent eerder op de hoogte gesteld van de afspraken. Hieronder zoomen we in op de afspraken voor de thema's mantelzorg en respijtzorg:

- In het GALA zijn voor de periode 2023-2026 gezamenlijke afspraken gemaakt tussen de rijksoverheid, de zorgverzekeraars en gemeenten over preventie, gezondheid, sport en sociale basis. Doel is toe te werken naar een gezonde samenleving met een sterke sociale basis. Mantelzorg en respijtzorg zijn onderdeel van de afspraken over de sociale basis.
- Gemeenten gaan in de periode 2023-2026 mantelzorgers extra ondersteunen bij het uitvoeren van hun zorgtaken en benutten hiervoor de extra middelen uit de hiervoor bedoelde specifieke uitkering (SPUK Mantelzorg).
- Gemeenten werken aan het vraaggericht versterken en door ontwikkelen van hun respijtzorgaanbod.
- Gemeenten en zorgverzekeraars voeren in regionaal verband de dialoog over een domein overstijgend aanbod van zwaardere vormen van respijtzorg en starten met pilots. (Bijvoorbeeld een logeervervoorziening via Integraal Zorg Akkoord (IZA)).

In 2020, in de tijd van de coronapandemie, is in 's-Hertogenbosch een onderzoek gehouden onder mantelzorgers. Gevraagd is naar hun situatie, wat goed gaat en wat nog beter zou kunnen voor de ondersteuning. Dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een enquête en stadsgesprekken. De uitkomsten van dit onderzoek zijn mede richtinggevend geweest voor onze inzet de afgelopen periode. En hebben geleid tot de volgende doelen in de Beleidsvisie Maatschappelijke Ondersteuning 2021:

- Vergroten van de bekendheid van de mogelijkheden voor mantelzorgondersteuning, zowel direct bij inwoners, als indirect bij professionals en vrijwilligers.
- Beter organiseren en toegankelijk maken van respijtzorg.
- Onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte van jonge mantelzorgers en mantelzorgers met een andere culturele achtergrond.

Wat willen we bereiken?

We willen ondersteuning bieden aan alle mantelzorgers, ongeacht leeftijd en achtergronden. We willen signalen van overbelasting, zeker bij de genoemde risicogroepen, eerder herkennen. We willen zo goed mogelijk voorbereid zijn op de geschetste ontwikkelingen in de zorg, en daarvan afgeleid, op het beroep dat wordt gedaan op mantelzorgers. Alle ontwikkelingen in de zorg hebben consequenties voor wat gevraagd wordt van mantelzorgers. We zitten aan tafel met zorgaanbieders en het Zorgkantoor als het gaat over het afschalen van de zorg naar welzijnsinzet. De mantelzorg ondersteuning blijft om deze rede onderdeel van de het welzijnswerk.

We ondersteunen ruimhartig initiatieven van inwoners, die in welke vorm dan ook helpend zijn aan mantelzorgers, van ontmoeting tot contact, ontspannende activiteiten etc. En leveren waar we kunnen

aan het op de agenda houden, zowel landelijk als lokaal, van het belang van ondersteuning van mantelzorgers.

Voor de mantelzorg in onze gemeente maken we de ondersteuning concreet door de interventies te koppelen aan de volgende thema's.:

- Informatie
- Advies en begeleiding
- Ontmoeten lotgenoten
- Praktische hulp
- Waardering
- Positie mantelzorg
- Aanbod respijtzorg

Wat doen we?

Mantelzorg Farent

Mantelzorg Farent, onderdeel van welzijnsorganisatie Farent is het contactpunt voor alle Bossche mantelzorgers. Zij acteren op basis van de het zogenaamde principe “de petjes van de mantelzorg”, dit vanuit de gedachte dat mantelzorgers meerdere taken hebben en steeds een andere pet op hebben: bijvoorbeeld van emotionele ondersteuner tot administratieve wegwijs functionaris. Op al deze onderdelen heeft Mantelzorg Farent een rol. Zij doen dit als onderdeel van de opdracht Basisondersteuning 2023 en 2024. Dit is ook opgenomen in de opdracht vanaf 2025.

Mantelzorgers kunnen zich inschrijven bij Mantelzorg Farent. Momenteel staan ongeveer 4000 mantelzorgers ingeschreven. Via een periodieke nieuwsbrief worden mantelzorgers op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen. De ambitie is om het bestand van geregistreerde mantelzorgers nog verder te laten groeien.

Daarnaast ontwikkelt Mantelzorg Farent zich als het Bossche expertisecentrum op het gebied van mantelzorg. Zij scholen professionals en vrijwilligers om de dienstverlening van het Mantelzorgpunt nog breder onder de aandacht te brengen, zodat ook via deze indirecte weg mantelzorgers gericht kunnen worden verwezen. Met het Jeroen Bosch Ziekenhuis, met de huisartsen en praktijkondersteuners zijn korte lijntjes. Zo kunnen patiënten bij ontslag uit het ziekenhuis direct worden gewezen op de dienstverlening van het Mantelzorgpunt.

Voor jongere mantelzorgers (12-27 jaar) zet stichting Vanzelfsprekend zich in. Zij bieden een warme huiskamer voor jonge mantelzorgers, organiseren zogenaamde *chillavonden*, een luisterend oor en verwijzen/stemmen af met andere professionals, indien nodig. Om hun bekendheid onder jongeren te vergroten geven ze met hun jonge mantelzorgers voorlichting op scholen van voortgezet en middelbaar/hoger onderwijs. Stichting Vanzelfsprekend wordt via subsidie ondersteund.

Uw raad heeft op 4 juni jl. de motie Erkenning van Jonge mantelzorgers aangenomen. U roept ons op om pro-actief in gesprek te gaan met de schoolleiding van basis-, voortgezet, middelbaar- en hoger onderwijs in onze gemeente en te spreken over het (h)erkennen van mantelzorgende leerlingen binnen hun school. Zoals u weet vinden wij zowel de erkenning als de ondersteuning van jonge mantelzorgers erg belangrijk. Gelukkig zien wij dat scholen hier ook al aandacht aan besteden, bijvoorbeeld via postercampagnes op het Koning Willem I College. Wij geven daarom uitvoering aan de motie door proactief in gesprek te gaan over jonge mantelzorgers op scholen. Wij doen dit door het onderwerp te agenderen in onze overleggen met de schoolbesturen, om te beginnen tijdens de BEA-

tafel op 13 juni 2024. Daarnaast agenderen wij het onderwerp tijdens ons bestuurlijk overleg met MBO/HBO/WO op 16 oktober 2024. Wij vragen de schoolbesturen wat zij doen om mantelzorgende leerlingen te (h)erkennen en op welke wijze onze uitvoerende organisaties zoals Farent en Vanzelfsprekend hen daarbij kunnen ondersteunen.

Bekendheid mogelijkheden voor mantelzorgers

Uit het Bosch Burgerberaad blijkt dat er te weinig bekendheid is onder mantelzorgers over bestaande initiatieven en mogelijkheden waar ze terecht kunnen. Het voorstel vanuit het Bosch Burgerberaad is om de naamsbekendheid van KOO en Galant te vergroten, mediakanalen en BN-ers in te zetten om campagne te maken en regels in de CAO aan te passen zoals ook is gebeurd bij zwangerschapsverlof of ouderschapsverlof, zodat duidelijk is wat je werkgever voor je kan betekenen. De komende maanden wordt onderzocht hoe we de bekendheid kunnen vergroten.

Om de bekendheid van de mogelijkheden van mantelzorgondersteuning onder inwoners met een niet-Nederlandse culturele achtergrond te vergroten worden bijeenkomsten gehouden voor de mantelzorgers uit de Turkse en Marokkaanse gemeenschap. In de Hambaken is deze bijeenkomst georganiseerd samen met stichting Hambaken Doet, Mantelzorg Farent en de Dialoogleiders. In West samen met Kruiskamp ons Buurtje, Mantelzorg Farent en de Dialoogleiders. Binnenkort staat de tweede bijeenkomst op de planning in de wijk West. Deze wordt gehouden vanuit de Turkse Moskee. Voor de Antilliaanse en Surinaamse gemeenschap worden in de toekomst dergelijke bijeenkomsten gepland. Deze aanpak werkt om het bereik te vergroten en meer inwoners te informeren.

Advies en begeleiding op maat

Mantelzorg Farent werkt met vijf mantelzorgconsulenten. Zij maken deel uit van de buurtteams. Deze consulenten opereren op het snijvlak van zorg en welzijn en zijn goed op de hoogte van de (on)mogelijkheden van de beide domeinen. Zij geven advies, zijn een wegwijzer in zorg en welzijnsland en door de korte lijntjes met het opbouwwerk, zijn zij ook goed op de hoogte van het aanbod aan hulp, ondersteuning, ontmoeting en contact dichtbij huis. Daarnaast geven zij ook sociaal-emotionele ondersteuning door in gesprekken stil te staan bij de (on)balans in de belastbaarheid en de verkenning van mogelijkheden van steunende inzet van het beschikbare sociaal netwerk. Mantelzorg Farent verzorgt ook collectieve informatiebijeenkomsten over bepaalde thema's.

Op 4 juni jl. heeft uw raad een motie aangenomen 'erkenning van jonge mantelzorgers'. Jonge mantelzorgers hebben een zware taak. Zij worden vaak niet (h)erkend op school, waardoor zij niet altijd de juiste ondersteuning kunnen ontvangen. Daarom gaan we komend schooljaar met de scholen in gesprek over het (h)erkennen van jonge mantelzorgers. Over de uitkomsten daarvan komen wij later nog bij u terug.

Ontmoeten en lotgenoten

Door de belasting van mantelzorgers ligt het risico op sociaal isolement en eenzaamheid op de loer. Zij komen niet toe aan ontspannende activiteiten. Respijtzorg, zie hieronder, kan fysiek en mentaal ruimte geven om even van huis te zijn en niet te zorgen. De zorgen delen met anderen in een vergelijkbare positie kan verlichting brengen.

Sinds kort biedt Mantelzorg Farent lotgenoten groepen aan. Deze zijn bedoeld voor partners en kinderen van zorgvragers. Door contacten met lotgenoten ontstaat steun. Farent zorgt in eerste instantie voor de opzet en voor de begeleiding. Groepen zorgen na verloop van tijd zelf voor de

organisatie en invulling van de ontmoetingen. Het zogenaamde “Kletscafé” biedt eveneens gelegenheid tot het uitwisselen van ervaringen.

Het Alzheimer Café, wat maandelijks wordt gehouden op locatie de Hooghe Clock in Noord, biedt gelegenheid tot het ontmoeten van lotgenoten; specifiek voor mantelzorgers en hun partner met de ziekte dementie. De Alzheimer Stichting verzorgt dan ook informatie over relevantie inhoudelijke thema's. In Nuland wordt op locatie van Stichting Jozefoord ook periodiek een Dementiecafé gehouden.

Aanbod respijtzorg

Zoals eerder al genoemd wordt de term ‘respijtzorg’ niet herkend door mantelzorgers. We willen dat met de inzet van ‘respijt’ er even lucht is voor de mantelzorgers. In toekomstige communicatie naar mantelzorgers wordt er meer aandacht besteed aan respijtzorg.

We bieden ook al respijtzorg aan. Voor zorgvragers: Wmo dagbesteding, mogelijkheden voor ontmoeting dichtbij huis in een huiskamer. Als onderdeel van de Sociale Benadering Dementie (SBD), experimenteren we in de wijk Noord met een zogenaamde ‘huiskamer plus’ op locatie van de Hooghe Clock, en zijn we een pilot met een logeerbed gestart, in samenwerking met zorgaanbieder van Neynsel.

De Vrijwillige Thuishulp (VTH), onderdeel van Farent, biedt ondersteunende diensten, o.a. vervoer of een activiteit, uitgevoerd door vrijwilligers, welke verlichting geven aan mantelzorgers. Tot voor kort was er een mogelijkheid om gebruik te maken van een oppasservice aan huis. Deze werd geboden door de organisatie De Mantelaar. We doen momenteel een verkenning onder marktpartijen om dit aanbod opnieuw te kunnen inzetten.

Pilot logeerbed

In januari 2024 zijn we gestart met een pilot Wmo logeerbed in samenwerking met Van Neynsel en Farent. Wat is de kern van deze pilot? Een zorgvrager gaat een periode “uit logeren”. Dit betekent voor de mantelzorgers even minder zorg. Deze pilot is ingezet om duidelijk te maken dat er wel degelijk behoefte is aan logeren en ook om de aanvraagprocedure kritisch tegen het licht te houden. Zo hebben we een juiste en passende afstemming gemaakt tussen Farent, Wmo-consulenten en van Neynsel. Onlangs is de pilot geëvalueerd. De afgelopen maanden is de bezetting gemiddeld 70% geweest. We hebben 14 reserveringen kunnen doen. Het logeerbed is om diverse redenen ingezet zoals overbelasting en uitval van de mantelzorgers, vakantie of een geplande operatie van de mantelzorgers. Door de inzet van het logeerbed is de mantelzorgers tijdelijk ontlast, om daarna de mantelzorg taken weer goed op te kunnen pakken. Mantelzorgers ervaren het als ondersteuning en geven aan dat het positief bijdraagt aan de gemoedsrust. Met het gemak en de snelheid waarmee het geregeld is geeft opluchting. Er is ruimte gevoeld om weer aan te sterken om de mantelzorg weer over te nemen na het logeren.

Omdat het bed zonder beschikking, doordat we een voorfinanciering doen van ongeveer € 38.000 per 6 maanden, kan het bed worden gebruikt en kunnen plaatsingen makkelijk gedaan worden. We zijn tevreden over de cliëntvriendelijke en snelle aanvraagprocedure door een goede samenwerking tussen gemeente, Farent en Van Neynsel.

Omdat we met deze pilot hebben aangetoond dat er vraag is naar logeren verlengen we deze pilot logeerbed tot januari 2025. We onderzoeken een structurele invulling van één of meer logeerbedden.

Praktische hulp

Het bieden van praktische hulp in de huiselijke sfeer van zorgvrager en mantelzorger kan helpend zijn voor de taken van de mantelzorger. In samenwerking met Weener XL kunnen mantelzorgers 3 maal per jaar gebruik maken van tuinonderhoud (het seizoen specifieke onderhoud). Gebruikers betalen hiervoor een eigen bijdrage.

Daarnaast kunnen mantelzorgers voor het aan huis parkeren bij hun zorgvrager in de gereguleerde parkeergebieden een verdubbeling van parkeeruren aanvragen.

Mantelzorg Farent beoordeelt of men in aanmerking komt voor deze voorzieningen. Mantelzorg Farent kent de situatie van de mantelzorger goed en kan eventueel een aanvullend huisbezoek afleggen. Op deze manier kunnen ook nogmaals de mogelijkheden van ondersteuning onder de aandacht worden gebracht.

Mantelzorg en pre-mantelzorgwoningen

Met een mantelzorgwoning kan een naaste, die al mantelzorg verleent, op grond van de zorgvrager een tijdelijke woning realiseren en bewonen, en daardoor dichtbij zorg en ondersteuning verlenen. Dit kan nu al vergunning vrij. Daarnaast zien we vanuit inwoners ook meer de wens om voor elkaar te zorgen en dicht bij elkaar te wonen, ook op het moment dat er nog geen concrete zorgvraag is. Deze behoefte sluit aan op onze bestuurlijke wens in het licht van de ontwikkeling rond wonen en zorg en onze insteek om de gemeenschapszin in de samenleving te versterken. Op korte termijn zoeken we binnen de bestaande regelgeving naar de maximale ruimte om aan verzoeken voor mantelzorg wonen medewerking te verlenen, ook als het gaat om situaties waarin mensen willen anticiperen op een concrete toekomstige zorgvraag (bijvoorbeeld als gevolg van een progressieve ziekte).

Tegelijkertijd werken we aan een beleidslijn om meer duidelijkheid te verschaffen over de voorwaarden en condities waaronder we aan verzoeken voor pre-mantelzorg wonen medewerking verlenen. Aangezien we hiervoor een beleidslijn en proces moeten uitwerken, vergt de implementatie hiervan iets meer tijd.

Waardering

Elke mantelzorger die ingeschreven staat bij Mantelzorg Farent ontvangt jaarlijks een financiële bijdrage van € 50,-. Een bijdrage die natuurlijk nooit dekkend is voor alle inzet die een mantelzorger biedt. Daarnaast blijkt onze waardering ook uit het aanbod van activiteiten op en/of rondom de jaarlijkse landelijke Dag van de Mantelzorger op 10 november. Mantelzorgers worden dan uitgenodigd voor een programma vol met ontspannende en lerende activiteiten.

Momenteel wordt onderzocht of deze vormen van waardering ook kunnen worden aangeboden via de Bossche Pas.

In het Bosch Burgerberaad is gevraagd hoe we de mindset kunnen beïnvloeden, zodat inwoners meer bereidheid hebben om vrijwilligerswerk of mantelzorg te doen. Eén van de voorstellen is dat de overheid meer moet regelen voor mantelzorgers. Bijvoorbeeld de vergoeding gelijkstellen met de vergoeding van vrijwilligers in plaats van de € 50,- per jaar die er nu voor staat.

Positie mantelzorger.

Net zoals in 2020 met de stadsgesprekken willen we contact houden met, en in gesprek blijven met mantelzorgers. Mantelzorg Farent gaat aan de slag met een mantelzorgpanel om de ervaringen en behoeften te horen

Nb. Mantelzorg is ook onderwerp geweest van het onlangs gehouden Burgerberaad. De voorstellen, ook voor dit onderwerp, zullen binnenkort aan de raad worden aangeboden.

Wat gaan we nu verder doen in 2024 en 2025?

In dit jaar en komend jaar blijven we werken aan de bovenstaande aanpak. Daarnaast gaan we aan de slag met de onderstaande aanpak.

Onderzoek behoefte respijtzorg 'andere culturen' in de wijk West

Uit de bovengenoemde informatieavonden voor mantelzorgers kwamen signalen dat vormen van respijtzorg niet bekend of toegankelijk zijn voor deze doelgroep. De komende 2 maanden worden gesprekken gevoerd met deze mantelzorgers en hun zorgvragers om nog beter te kunnen aansluiten op hun behoefte. De resultaten en aanbevelingen zijn gepland kort na de zomervakantie.

Campagne respijtzorg

Om de bekendheid met het aanbod respijtzorg te vergroten, is een reeks van informerende artikelen in de Bossche Omroep gestart. (Nb. Het eerste artikel is verschenen op 15 mei jl.). We hopen hiermee nog meer mantelzorgers te bereiken.

Mantelzorg en zorgvragers met een psychische belemmering

We gaan de tweede helft van 2024 aan de slag met een proeftuin "naasten van GGZ en mantelzorg". In de samenwerking tussen GGZ en het sociale domein wordt verkend hoe goede ondersteuning van naasten/mantelzorgers kan worden geboden. Naasten spelen namelijk een cruciale rol bij de ondersteuning en herstel van een client. Uit de praktijk blijkt dat Mantelzorgpunten niet worden gevonden en hier nu ook nog niet op zijn ingericht. Psychische problematiek heeft impact op de cliënt, maar net zo hard op de mensen daaromheen. Deze verkenning wordt uitgevoerd door bijeenkomsten met Mantelzorg NL, gemeente, Reinier van Arkel en Mantelzorg Farent.

In gesprek met scholen over het (h)erkennen van jonge mantelzorgers

We gaan komend schooljaar met de scholen in gesprek over het (h)erkennen van jonge mantelzorgers op basis van de door uw raad aangenomen motie.

Werk en mantelzorg

Uit een recent verschenen onderzoek van TNO bleek dat mantelzorg als een van de oorzaken wordt genoemd waardoor mensen meer stress ervaren op hun werk. Aangezien de vergrijzing toeneemt en meer mensen zullen moeten gaan mantelzorgen voor hun ouders, verdient de combinatie van werk en mantelzorg de aandacht. (Nb. Maar dit geldt ook voor andere situaties van mantelzorgen in combinatie met werk). Dit benadrukt het belang om ondersteuning van mantelzorg serieus te nemen, ook op de werkvloer. Daarom is dit voor ons een extra aandachtspunt in de aanpak mantelzorgondersteuning in 2025. Om het belang van mantelzorgondersteuning voor werknemers onder de aandacht te brengen van werkgevers, leggen we hiervoor contact met de partners in de Arbeidsmarktregio Noordoost Brabant.

Middels het tertiaalbericht sociaal domein zullen wij u op de hoogte houden van de ontwikkelingen op deze thema's.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,

De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

drs. B. van der Ploeg

drs. J.M.L.N. Mikkers